



Korps Mariniers: verbondenheid, kracht en toewijding

Mr. drs. C. Homan

Tijdens de Algemene Beschouwingen in de Tweede Kamer over het neerstorten van de MH 17 verklaarde premier Rutte geen mariniers te zullen inzetten, waar sommige Kamerleden om hadden gevraagd. Impliciet was dit een compliment aan het snel inzetbare Nederlandse Korps Mariniers (3.300), dat op 10 december a.s. 350 jaar bestaat.

Mariniers behoren overal ter wereld tot elite-eenheden en moeten aan hoge mentale en fysieke eisen voldoen. Zij verrichten militaire activiteiten op zee, vanaf zee en op land. Op land voeren ze operaties uit in uiteenlopende omgevingen als steden, bergen en jungles. Mariniers staan hierbij bekend als snel inzetbare, meestal licht bewapende infanterie-eenheden. Alom bekend zijn het Amerikaanse Korps Mariniers (USMC-191.150) en de Britse Mariniers (RM-7.050).

Geschiedenis

De geschiedenis van het Nederlandse Korps Mariniers gaat eeuwen terug. Officieel aanvaardden in december 1665 de Staten van Holland het voorstel van raadpensionaris Johan De Witt en luitenant-admiraal Michiel de Ruyter tot de oprichting van een regiment van 4.000 'zeesoldaten' (mariniers) bestaande uit twintig compagnieën, die gerekruteerd werden uit personen met een maritieme ervaring. Een kolonel van de landmacht, Van Ghent, werd commandant van het regiment en spoedig geïncorporeerd in het korps marineofficieren en bevorderd tot vlagofficier. Onder leiding van Van Ghent namen mariniers deel aan de grote zeeslagen in de strijd met Engeland en Frankrijk, zoals Solebay en Kijkduin in 1672 en 1673.

Reeds eerder hadden mariniers succesvol gevochten bij Chatham in 1667. De actie op de Theems en op de Medway tijdens de Tweede Engels-Nederlandse Oorlog was de vuurdoop ge-

weest op de grens van land en water. Het was een succesvolle Nederlandse aanval op de Engelse oorlogsvloot en scheepswerven. Bij Chatham, de belangrijkste Engelse marinebasis, werden drie grote en tien kleine schepen tot zinken gebracht. De HMS Unity en HMS Royal Charles werden geënterd en meegesleept naar Nederland.

Het was het grootste verlies ooit voor de Engelse marine en leidde tot een snel einde van de oorlog. De Engelsen mochten New York houden, maar de Hollanders kregen Suriname, dat ze onlangs op de Engelsen hadden veroverd. Chatham is het oudste wapenfeit van het korps, dat op het in 1929 uitgereikte vaandel van het Korps Mariniers voorkomt. Aanvankelijk lag het voornaamste werkterrein van mariniers buiten ons land op de vloot en later ook in de koloniën. Met de komst van het scheepsgeschut veranderde de oorlog op zee echter van karakter en verdwenen de soldaten geleidelijk aan van de schepen.

20e Eeuw

In de eerste helft van de vorige eeuw verrichtte het korps twee bijzondere activiteiten. Na de Boxer-opstand in China werd het korps belast met de beveiliging van het Nederlands gezantschap te Peking (1900-1910). Later, in 1934, hield een mariniersdetachement toezicht op de volksraadpleging over de toekomst van het Saargebied. In hedendaagse termen was hier sprake van een vredesmissie.

Rotterdam

Een aantal jaren later in de meidagen 1940 van de Tweede Wereldoorlog wist een klein groepje mariniers (zwarte duivels) enige tijd Duitse parachutisten de overgang van de Maasbruggen te ontzeggen. Hiermee kreeg de relatie tussen het korps en Rotterdam een nieuwe dimensie. Deze relatie gaat immers terug tot ver voor 1940, tot aan de oprichting van het korps in 1665 toen Rotterdam een admiraliteitscollege en een landswerf huisvestte.

Ook bij andere gelegenheden in de korpsgeschiedenis vormde de havenstad het decor. Zoals toen het Korps Mariniers officieel haar naam kreeg en de korpsstaf voor het eerst verbleef in Rotterdam aan het Oostplein, waar zich ook de kazerne bevond die in de meidagen van '40 afbrandde. De korpsleiding kwam pas in 1950 terug in de havenstad aan het Westplein en vervolgens in 1989 aan de Noordsingel. Daarna werd de korpsstaf in 2005 geïntegreerd in de staf van het Commando

*Het Korps Mariniers nam
in de huidige eeuw deel aan
verschillende operaties*



Twee mariniers van 2 Mariniersbataljon. Foto: Defensie

Zeestrijdkrachten in Den Helder. Niet onvermeld mag blijven het in Rotterdam gevestigde Mariniersmuseum, dat een goed beeld geeft van de roemruchte korpsgeschiedenis.

Indië

Na de Tweede Wereldoorlog namen de mariniers van 1946 tot 1950 met de mariniersbrigade deel aan de politionele acties in Nederlands-Indië. Deze brigade telde in haar grootste omvang ongeveer 5.000 man. Er werd hevig gestreden op Java en Sumatra, waar de nationalistenvrijwilligers overgingen op een guerrilla-oorlog. Begin 1949 werden de gevechten onder zware internationale druk beëindigd. Vervolgens was het korps actief van november 1950 tot juli 1954 in de VN-operatie in Korea. Het korps nam ook deel aan gevechtshandelingen in Nederlands Nieuw-Guinea.

Dit gebiedsdeel was in 1949 buiten de soevereiniteitsoverdracht gehouden. De belangrijkste taak van de mariniers was de bestrijding van Indonesische infiltranten. Na de overdracht van dit eiland aan Indonesië in 1962 stond het bestaansrecht van het korps ter discussie. Dit was niet nieuw, want als rode draad door de geschiedenis van het korps heen loopt de geregeld voorkomende discussie tot opheffing.

Noordflank

Maar inmiddels was sprake van een groeiende maritieme macht van de Sovjet Unie op de Noordflank. Bovendien veranderde de NAVO in 1967 haar strategie van massale vergelding in het aangepaste antwoord. Door deze strategie ontstond behoefte aan crisisbeheersingseenheden op de Noordflank. Zowel het Britse als het Nederlandse Korps Mariniers hadden eenheden beschikbaar om aan deze behoefte te kunnen voldoen. Een en ander resulteerde in de oprichting van de UK-NL Amphibious Force (UK/NL AF). Men werkt samen op conceptueel, opleidings-, trainings- en C4I-gebied, waardoor het Korps Mariniers zich verder heeft kunnen professionaliseren.

Deze binationale eenheid kampte aanvankelijk met een tekort aan amfibische transportcapaciteit. Hierin werd sinds de jaren negentig voor een belangrijk deel voorzien door de bouw van de amfibische transportschepen Zr. Ms. Rotterdam (1998) en Zr. Ms. Johan de Witt (2007).

Terrorisme

Inmiddels was aan het begin van de jaren zeventig het internationaal terrorisme sterk toegenomen. Een Palestijnse verzetsorganisatie 'de Zwarte September' gijzelde in München Israëliërs tijdens de Olympische Spelen van 1972. De tragische afloop van deze gijzeling deed in West-Europa het besef ontstaan dat voor gijzelings- en kapingsacties speciaal getrainde eenheden noodzakelijk waren. In Nederland werd als gevolg in mei 1973 de Bijzondere Bijstandseenheid Korps Mariniers (BBE-mariniers) opgericht. Deze eenheid kreeg vervolgens landelijke bekendheid door anti-terreur activiteiten bij de Franse Ambassade te Den Haag en een gijzeling in de Scheveningse strafgevangenis. De BBE werd ook twee maal ingezet tegen Molukkers. In december 1975 kaapten jonge Molukkers de trein van Groningen naar Zwolle en werd in



Mariniers hebben succesvol gevochten bij Chatham in 1667

Amsterdam het Indonesische consulaat bezet. Maar uiteindelijk geven alle kapers en bezetters zich over. Jonge Molukkers bezetten later, in mei 1977, een lagere school in Bovensmilde en kaapten wederom een trein, ditmaal bij De Punt in Drente. Uiteindelijk maakten de BBE met andere onderdelen van de krijgsmacht een eind aan de bezetting en kaping.

Na de Koude Oorlog

Na de Koude Oorlog met het verdwijnen van de Oost-West confrontatie, werden (VN)-vredesoperaties de belangrijkste activiteit van Westerse strijdkrachten. De eerste vredesoperatie voor het korps vond plaats in Cambodja, waar na een burgeroorlog voor rust moest worden gezorgd en toezicht gehouden op de verkiezingen. Tijdens het conflict op de Balkan leverde het korps onder meer een bijdrage aan de snelle reactiemacht. Ook werd een marinierscompagnie ingezet na een staatsgreep in Haïti. Het vaccineren van kippen was een van de meest opmerkelijke activiteiten. Ten slotte werd vlak voor de eeuwwisseling een bevelingscompagnie naar Albanië gestuurd na de NAVO interventie in Kosovo.

21e eeuw

Het Korps Mariniers nam ook in de huidige eeuw deel aan verschillende operaties. Bij het grensgeschied tussen Ethiopië en Eritrea hield een mariniersbataljon toezicht als onderdeel van een VN-operatie. Het joint karakter van de Nederlandse deelname bleek onder meer uit ondersteuning van de genie, marechaussee, helikopters en een hospitaalschip. In Tsjad was bij een EU-operatie een compagnie operationeel bij de beveiliging van een vluchtelingenkamp. Ook Afghanistan zag diverse mariniers komen en gaan, onder meer een bataljon dat toezicht hield op verkiezingen. Naast individuele bijdragen aan ISAF, leverde het Korps Mariniers tegen het eind van de missie in Uruzgan een compagnie aan de Nederlandse Task Force en was actief bij een politietrainingsmissie in Kunduz. En sinds eind april leveren speciale eenheden van het korps het overgrote deel voor de inlichtingentaak in Mali.

Special forces

Al eerder waren de speciale eenheden van het korps uitgebreid. Netherlands Maritime Special Operations Forces (NLMARSOFF) werden als special forces bijv. samen met het Korps Commando Troepen ingezet in Afghanistan,

in gebieden waar gewone eenheden niet kwamen. Ook beschermen ze het Nederlands grondgebied door samen te werken met personeel van het Ministerie van Veiligheid en Justitie in gecombineerde antiterreureenheden. In NLMARSOFF zijn tegenwoordig de vroegere Unit Interventie Mariniers (UIM) en de Maritime Special Operations Company samengevoegd. Hierdoor zijn anti-terreurspecialisten samengebracht bij kikvorsmannen (gespecialiseerd in verkenningsoperaties in waterrijk gebied) en mountain leaders (gespecialiseerd in extreem terrein als hooggebergte en arctische gebieden).

Huidige organisatiestructuur

Het huidige Korps Mariniers telt ongeveer 3.300 man. Het hoofdkwartier in Rotterdam is opgeheven en is sinds september 2005 in Den Helder gevestigd en geïntegreerd in het Commando Zeestrijdkrachten. In het reorganisatietraject van het Commando Zeestrijdkrachten is voor de structuur van de marinierseenheden gekozen voor re-design, waarbij vloot en mariniers verder integreren. Twee speerpunten vormden de focus voor re-design, namelijk het versterken van de expeditionaire capaciteit voor het optreden op en vanuit zee (amfibisch) en het verder integreren van maritieme special forces en special operations capable forces.

De recente defensiebegroting 2014 heeft het Korps Mariniers aanvankelijk niet ongemoeid gelaten. De aangekondigde sluiting van de Van Ghentkazerne ging echter niet door, want door andere overheidsdiensten er gebruik te laten gaan maken, bleef de kazerne behouden. De Joost Dourleinkazerne op Texel werd echter definitief gesloten. Reeds eerder was besloten de Van Braam Houckgeestkazerne (operationele eenheden) in Doorn te vervangen door een nieuw te bouwen Michiel de Ruyterkazerne te Vlissingen.

In het kader van de bezuinigingen is de gehele organisatie van het Korps Mariniers de afgelopen jaren gewijzigd. De basis voor de marinierseenheden bestaat uit twee marine combat groups. Het betreft hier lichte infanterie-eenheden met geïntegreerde vuursteun en logistieke ondersteuning. Alle mariniers worden opgewerkt tot special operations capable (SOC). De eenheden worden ingedeeld in een raiding section (geweergroep) van 16 man; een raiding troop (peloton) van 32 man; een raiding squadron (compagnie) bestaande uit drie raiding troops; en een marine combat group (bataljon) bestaande uit drie

raiding squadrons, één combat support squadron, één combat service support squadron en één recon/surveillance/target acquisition squadron. Een raiding squadron is een nieuwe basiseenheid. Deze squadrons kunnen in snelle componenten worden verplaatst en moeten precies op het juiste moment de benodigde slagkracht geven. Indien nodig kunnen meerdere raiding squadrons inclusief (logistieke) ondersteuning een nog groter effect realiseren. Het korps beschikt als lichte infanterie onder meer over Patria XA-188 GVV voertuigen en armoured personnel carriers van het type Bushmaster.

Nieuwe aandachtsgebieden

Twee onderwerpen krijgen de komende jaren bijzondere aandacht van het korps, namelijk riverine en urban operations. Bekend is dat op vele locaties in de wereld de belangrijkste verbindingswegen over rivieren lopen. Rivieren bieden dan ook mogelijkheden om vanuit zee op land tactisch te manoeuvreren en te operen. Bovendien neemt het belang van de stedelijke omgeving toe. Meer dan de helft van de wereldbevolking



woont nu al in steden. Steden van meer dan honderdduizend of zelfs meerdere miljoenen inwoners zijn zelfs heel gewoon. Met raiding squadrons, of grotere maritiem-expeditionaire verbanden zoals marine task groups of task forces, kunnen daar geen veroverings- of andere controleconcepten op worden losgelaten. De stedelijke omgeving moet worden gezien als een complex systeem waar heel precies op de juiste plekken druk of invloed moet worden uitgeoefend. Hiermee wordt getracht het systeem als geheel te beïnvloeden.

Bloedgroepen

Traditioneel bestaat er een bloedgroepen 'competitie' tussen het Korps Mariniers en de Koninklijke Landmacht. Dit te meer nu alle onderdelen van de Nederlandse krijgsmacht expeditionair zijn geworden. Dat wil zeggen dat ze ver van het eigen grondgebied moeten kunnen opereren. Het Korps Mariniers heeft sinds 2005 een bijzondere taakstelling binnen het maritieme domein gekregen, waarvoor integratie met de vloot noodzakelijk was. De integratie betreft niet alleen het

*Alle mariniers worden opgewerkt
tot special operations capable*



Zr. Ms. Johan de Witt in Trondheim



Een LCU vaart het dok van een amphibisch transportschip binnen. Foto: Defensie

gereedstellingsproces en de inzet, maar ook de dagelijkse bedrijfsvoering. Dit neemt niet weg dat ook met andere onderdelen van de krijgsmacht wordt samengewerkt, in alle delen van het geweldsspectrum. Soms is het uit oogpunt van schaarste ook wenselijk zogenaamde enablers samen te voegen in joint eenheden om op die manier schaalgrootte te benutten en versnippering te voorkomen. Alle krijgsmachtdelen kunnen voor hun inzet een beroep op deze joint enablers doen, bijvoorbeeld voor vuursteun (Defensie Grondgebonden Luchtverdedigingscommando), en helikoptersteun (Defensie Helikoptercommando).

Het domein van de marinier is primair op en vanuit zee, maar al geruime tijd ook aan land. De inzet van de integrale vlootmariniers maritieme capaciteiten in de verschillende anti-piraterij operaties en de hulp bij het opbouwen van regionale maritieme capaciteiten aan de west- en oostkust van Afrika, zijn mooie voorbeelden van het opereren op zee. De inzet van mariniers als vessel protection detachements (VPD's) ter bescherming van koopvaardij schepen of ter beveiliging van voedselschepen van het World Food Programme voor de kust van Somalië, laten zien wat het adaptief inzetten van middelen kan opleveren. De wereld verandert immers en het is aan mariniers om in te schatten welke veranderingen aanpassingen



Mariniers in het dok van een amfibisch transportschip. Foto: Defensie

*De komende jaren krijgen
riverine en urban operations
bijzondere aandacht*



Een LCU voor de Noorse kust. Foto: Defensie

vragen. Die inschatting verdient altijd te geschieden vanuit het maritiem-expeditionair- amfibisch perspectief. De omgeving waarin een marinier opereert is van nature uiterst complex, vaak chaotisch en onvoorspelbaar. Het belangrijkste wapen van de marinier is zijn aanpassingsvermogen, gebaseerd op de korpswaarden van verbondenheid, kracht en toewijding. Dat is zijn zekerheid, maar dan moet hij wel blijven veranderen. Alleen zo blijft het Korps Mariniers steeds gereed voor de toekomst.

Vaandel

De roemruchte geschiedenis van het Korps Mariniers staat afgebeeld op het korpsvaandel. Dit vaandel werd in 1929 uitgereikt en vermeldt inmiddels de volgende wapenfeiten: Spanje, Algiers, West-Indië, Kijkduin, Doggersbank, Bali, Atjeh, Chatham, Seneffe, Rotterdam, Java, Madoera, Javazee en Nieuw-Guinea. De Militaire Willems Orde werd in Rotterdam in 1946 aan het korpsvaandel bevestigd.

Voortbouwend op deze wapenfeiten omvat de ambitie van het Korps Mariniers voor de toekomst een breed palet aan

potentiële taken: variërend van humanitaire noodhulp tot acties hoog in het geweldsspectrum; van antipiraterij, via het opbouwen van regionale maritieme capaciteiten tot antiterreur, maritieme special forces en initial entry operaties. Deze missies onder pittige omstandigheden vergen robuuste mariniers.

De basis hiervoor ligt besloten in de sterke korpsgeest op korpswaarden als verbondenheid, kracht en toewijding, die als het ware de DNA-bouwstenen van de korpsgeest zijn. Deze korpsgeest is uniek en komt ook tot uiting in de spreuk 'Eens marinier, altijd marinier'¹. Maar tevens in de saamhorigheid in 'Contact Oud Mariniers', de grootste vereniging van oud-militairen in ons land. Tijdens iedere vijfjaarlijkse lustrumviering nemen oud-mariniers als blijk van de korpsgeest deel aan het defilé op de Coolsingel voor het Rotterdamse stadhuis. En op 10 december a.s. is het weer zover!

¹ Dit artikel is mede gebaseerd op uitspraken van vlagofficieren van het Korps Mariniers.